

Azurowe elementy z drewna mogą być wykorzystane między innymi do upięk-szenia altanek na działkach, wyrobu dzie-cięcych mebelków, sprzętów użytkowych czy do dekoracji wnętrz mieszkalnych.

Do wykonywania azurowych rzeźb po-trzebne będą jednak odpowiednie narzę-dzia, bardzo ostre i dobrej jakości. Ko-nieczną sprawą jest także zorganizowanie sobie miejsca pracy wyposażonego w od-powiednio stabilny stół.

Na rysunku 1 przedstawiono narzędzia i sprzęty potrzebne do pracy. Jak łatwo zau-ważyć jest to sprzęt niewyszukany, który w zasadzie powinien znajdować się w każ-dym domowym warsztacie. Stolik (a) mo-żemy zrobić sobie sami, wg podanych wy-miarów, używając do tego celu grubej, wy-gładzonej deski. Nogi stolika mogą być także wykonane z desek, trzeba je tylko dodatkowo wzmocnić tak, aby stolik nie drgał i nie kiwał się podczas pracy. Na bla-cie stołu można umocować deseczkę z wy-cięciem (podstawkę), co znacznie ułatwia obróbkę drewna. Podstawka (b) do wyrzy-nania piłą włosową wykonana z deseczki z twardego drewna, może być mocowana do każdego, nawet kuchennego, stołu (rys. 2) za pomocą ścisku (c). Podstawkę taką można zrobić z małej deseczki do mięsa używanej w kuchni, jaką bez większego trudu można kupić w sklepach gospodar-stwa domowego.

Do podstawowych i niezbędnych narzę-dzi należą odpowiednie piły. Na rysunku przedstawione są te najbardziej typowe i przydatne. Będą to piły: ramowa (d) – po założeniu wąskiego brzeszczotu dają sze-rokie możliwości obróbki, piła płatnica (e) – służy do przerywania desek, łat itp., piła otwornica (f) i piła włosowa (g) – służy do wyrzynania otworów. Piłą włosową można wyrzynać małe otwory o skomplikowa-nych kształtach, natomiast piła otwornica służy do wyrzynania większych otworów. Nieodzownym narzędziem jest dobra kor-ba stolarska (h) (opis samodzielnego wy-konania prostej korby był zamieszczony w „MT” 7/76). Na rys. 1 przedstawiona jest

ręczna wiertarka jednobiegowa, zupełnie wystarczająca do naszych celów. Do omó-wionego zestawu potrzebne będą także odpowiednie świdry: mogą to być świdry środkowce (j) o różnych wymiarach albo składane świdry łopatkowe (1), sprzeda-wane w kompletach, a umożliwiające wiercenie otworów o różnych średnicach. Do wiercenia małych otworów mogą być używane zwykle wiertła do metalu.

Do wyznaczania punktów, w których będą wiercone otwory może być użyty szpilarek szewski (m) lub inne podobne narzędzie.

Na rysunku 3 pokazane są kształty zę-bów pił do drewna. Piły (rys. 3a) służy do przerywania podłużnego, (3b) przerywa-nia poprzecznego, a (3c) do przerywania podłużnego i poprzecznego.

Wyrzynanie wewnętrznych kształtów po niewielkich łukach jest dosyć kłopotli-we ze względu na zaczepianie i tarcie grzbiegu piły o krawędź rzazu (4a). Dlate-go wygodniej jest używać wąskich piłek, o prawidłowo rozwartych zębach, i scienio-nym ku tyłowi brzeszczocie (4b). Ponie-waż piłę taką bardzo trudno kupić, może się okazać konieczne dokonanie pewnych przeróbek zwykłej piły, tj. zwężenia piły przez odcięcie tylnej części brzeszczotu i jego spiłowanie na kształt klina.

Na rysunku 5 pokazano w poprzecznym przekroju linią przerywaną część piły do zwężenia, natomiast części zakreskowane trzeba usunąć przez piłowanie. Zwracamy uwagę, że nie jest to łatwe zadanie, dlate-go o pomoc trzeba poprosić kogoś bardziej doświadczonego.

Bardzo dobre rezultaty i znaczne przys-pieszenie pracy przy niewielkich i cien-kich przedmiotach uzyskuje się przy za-stosowaniu wyrzynarki („MT” 5/84), nato-miast wykonanie większych przedmiotów przy zastosowaniu piły taśmowej („MT” 12/84).

Zanim jednak zabierzemy się do rzeź-bienia azurów, trzeba przygotować odpo-wiednie szkice i szablony. Szkice można

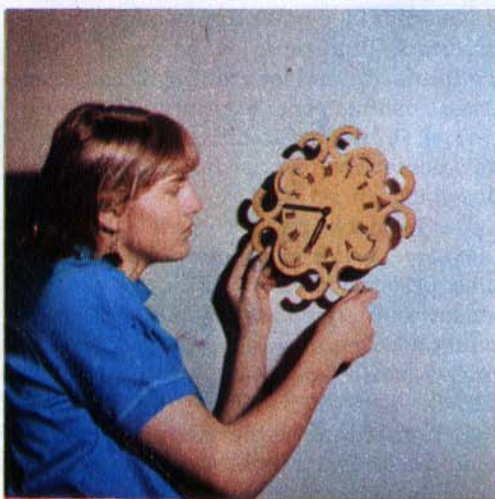
przygotować na podstawie fotografii, rysunków, wspomnień z czasów letnich wycieczek, a także z widokówek. Poczynione obserwacje mogą być bardzo pomocne przy opracowaniu własnych pomysłów z wykorzystaniem wzorów regionalnych, bez potrzeby ich kopiowania.

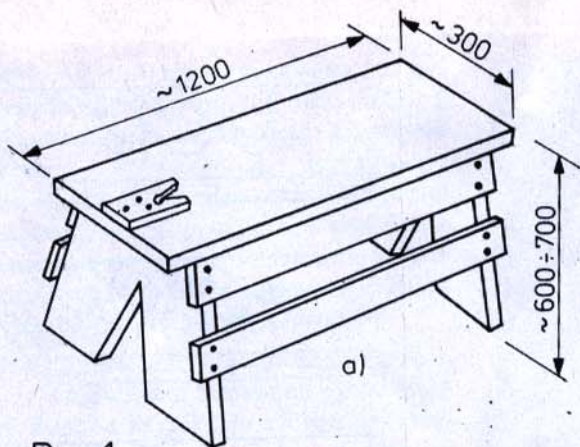
Według opracowanych szkiców wykonuje się dokładne robocze szablony z kar-

tonu w naturalnej skali za pomocą linijki, cyrkla, ekierki i innych pomocy kreślarskich.

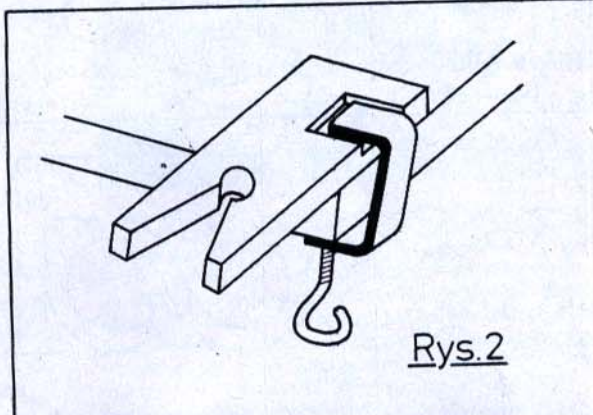
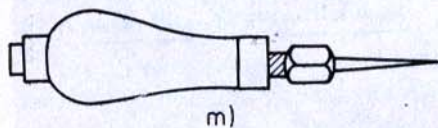
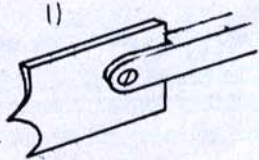
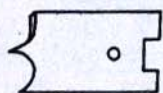
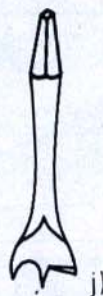
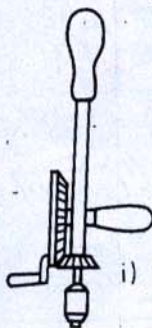
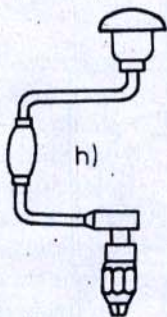
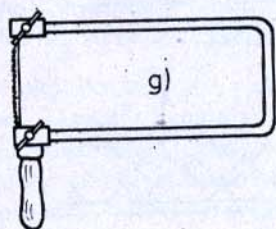
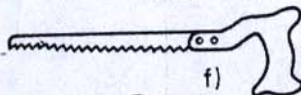
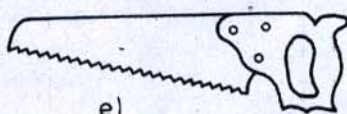
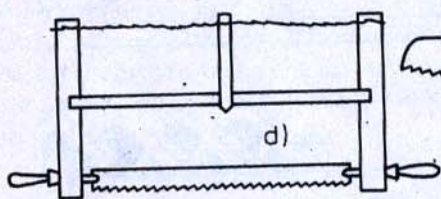
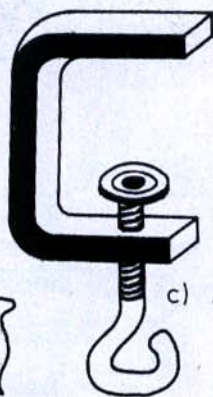
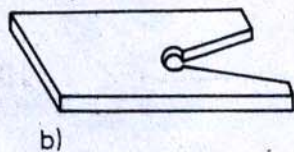
Na rysunku 6 pokazano przykładowe wzory do wykonania ażurów. Ponieważ rzeźba może się składać z wielu powtarzających się elementów, dlatego wystarczy wykonać szablon dla jednego elementu. Po narysowaniu elementu na desce, przesuwa się szablon dalej, co umożliwia uzyskanie odpowiednio długiego wzoru. Można też wykonać szablon o całkowitej potrzebnej długości. Odrysowanie na desce wzoru z szablonu jest dopiero początkiem trudnej pracy wyrzynania. Na rysunku 7 pokazane są kolejne fazy postępowania.

Po naniesieniu rysunku na deskę, wyznacza się punkty do wiercenia otworów, po czym wierci się otwory o odpowiednich średnicach. Dobrze jest, jeżeli brzeg otworu jest jednocześnie brzegiem wzoru, wtedy wystarczy powierzchnię otworu wygładzić papierem ściernym bez konieczności zdejmowania nadmiaru materiału innymi sposobami. Wreszcie przychodzi najtrudniejszy i najbardziej pracochłonny, wyma-

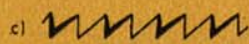

Rys.1

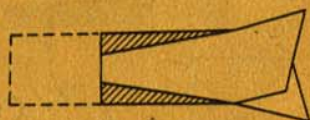
Rys.2

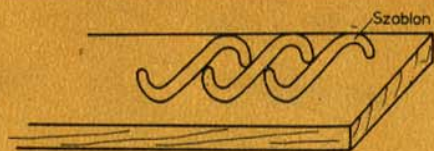
Rys. 3

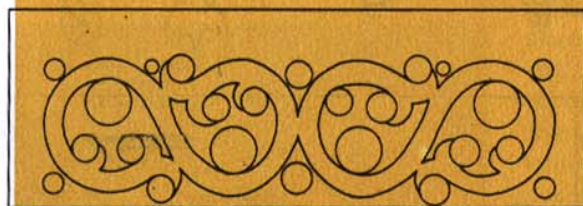
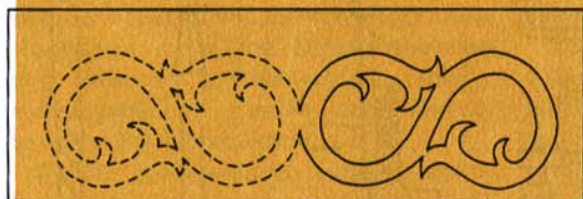
Rys. 4

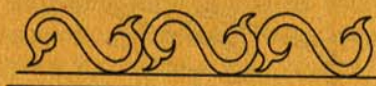
Rys. 5

Rys. 7

Rys. 8

Rys. 6

gający przy tym dużej uwagi etap, tj. odpowiednio wyrzynanie piłkami pozostałych do usunięcia części deski. Następnie wszystkie nierówności po wyrzynaniu trzeba wyrównać bardzo ostrymi dłutami i pilnikami, jeżeli wyrzynanie wykonane było niezbyt starannie, a następnie wygładzić bardzo dokładnie papierem ściernym wszystkie powierzchnie i krawędzie.

Przed zabraniem się do pracy trzeba jeszcze odpowiedzieć sobie na pytanie, jakiego drewna używać do ażurowego rzeźbienia. Otóż najlepsze będzie drewno w miarę łatwe w obróbce, dobrze wysuszone, w postaci desek grubości $10 + 25$ mm, zależnie od przeznaczenia. Może to być: osika, sosna, brzoza, olcha itp. Bardzo wygodnie i stosunkowo łatwo obrabia się sklejkę.

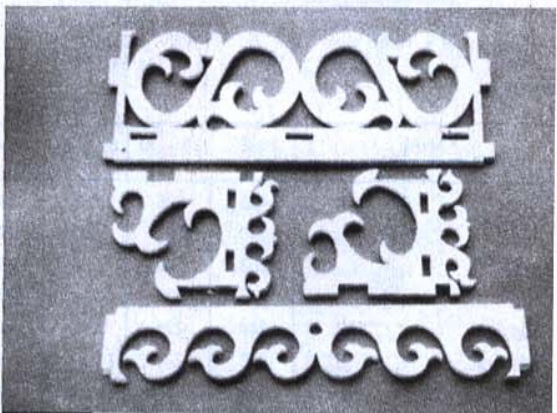
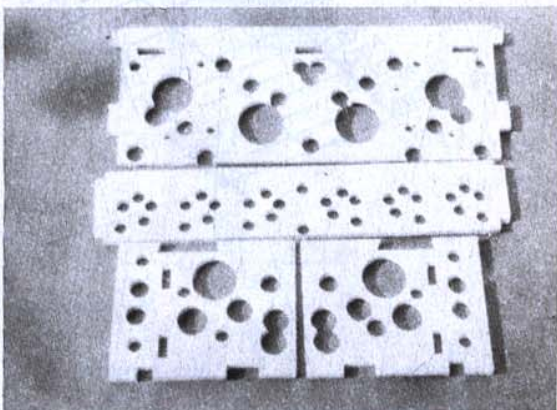
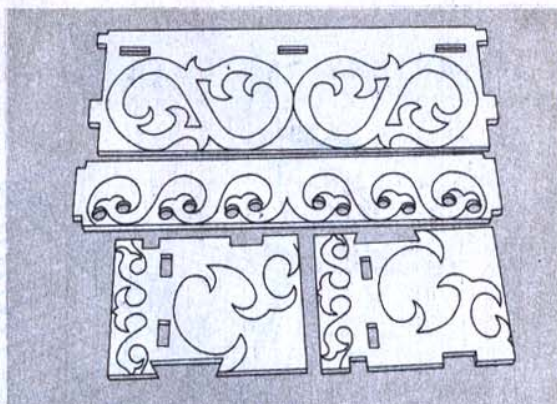
Na zamieszczonych fotografiach przedstawione zostały przedmioty (elementy półki) wykonane przez autora opisaną techniką ze sklejki grubości 10 mm.

Półka złożona jest z kilku elementów, które wcześniej zostały do siebie dokładnie dopasowane. Następnie na elementy zostały przeniesione z szablonów zarysy ażurów. W czasie przygotowania szablonów uwzględnione zostały wymiary świdrów i piłek pierścieniowych posiadanych przez autora. Umożliwiło to maksymalne ograniczenie uciążliwego wyrzynania po lukach.

Na rysunku 8 pokazano kolejne fazy wykonania tylnej ścianki prezentowanej półki. Przy wykonywaniu półki szczególnie cenne usługi oddała autorowi wyrzynarka wykonana ze starej maszyny do szycia, bardzo wygodna i efektywna w użyciu (będzie opisana w jednym z następujących numerów „MT”).

Przy obróbce sklejki trzeba bardzo uważać, aby wierzchnia warstewka nie wyłupała się. Jeżeli już to się zdarzy, trzeba wyłupane części starannie przykleić, a następnie wyszlifować.

Stefan Zbudniewek

Kolejne fazy wykonywania ażurowych elementów ze sklejki. Na górnej fotografii widzimy cztery kawałki sklejki z zaznaczonym ołówkiem zarysem ostatecznych kształtów elementów półki. W elementach tych wycinanie rozpoczęło od wywiercenia niektórych małych otworów i wycięcia otworów prostokątnych. Środkowa fotografia przedstawia te same kawałki sklejki z wykonanymi wszystkimi otworami, natomiast dolna fotografia przedstawia gotowe ażurowe elementy, wymagające jednak jeszcze starannego szlifowania papierem ściernym